

El porc senglar (*Sus scrofa*) (ALDC, VII, 1627. El porc senglar)

El *porc senglar* (s. XIII) és un ‘porc salvatge, de pèl espès i fort de color gris negrós i amb grans ullals (*Sus scrofa*)’; deriva del llat. PŌRCUS SĪŅĠŪLĀRIS ‘porc que va sol’ (en un doc. ross. de 1116 es llegeix “omnes *porcos* quos vulgo *singulares* vocant [...]” [ap. *DECat*]) (SĪŅĠŪLĀRIS ‘isolat, solitari’; PŌRCUS va fer la competència a SUS i a APER [cf. alg.]); a més de *porc senglar* es va generar la var. *porc singlar*, amb canvi de *e > i* per influència de la *s* palatalitzant del cat. i d’aquí la var. *porc xinglar* 21. Els dos sintagmes s’han simplificat també en *senglar* (s. XVI) i *singlar* com a substantius (cf. it. *cinghiale*, fr. *sanglier*, oc. *senglar/singlar*).

El llat. APER, nom llat. del ‘senglar’, va entrar en logudorès en aposició amb *porc*, pron. [polk], generant *porkabru* (< *porc abru* < PŌRCUS APER), incorporat a l’alg. *porcavru/porcra* 85.

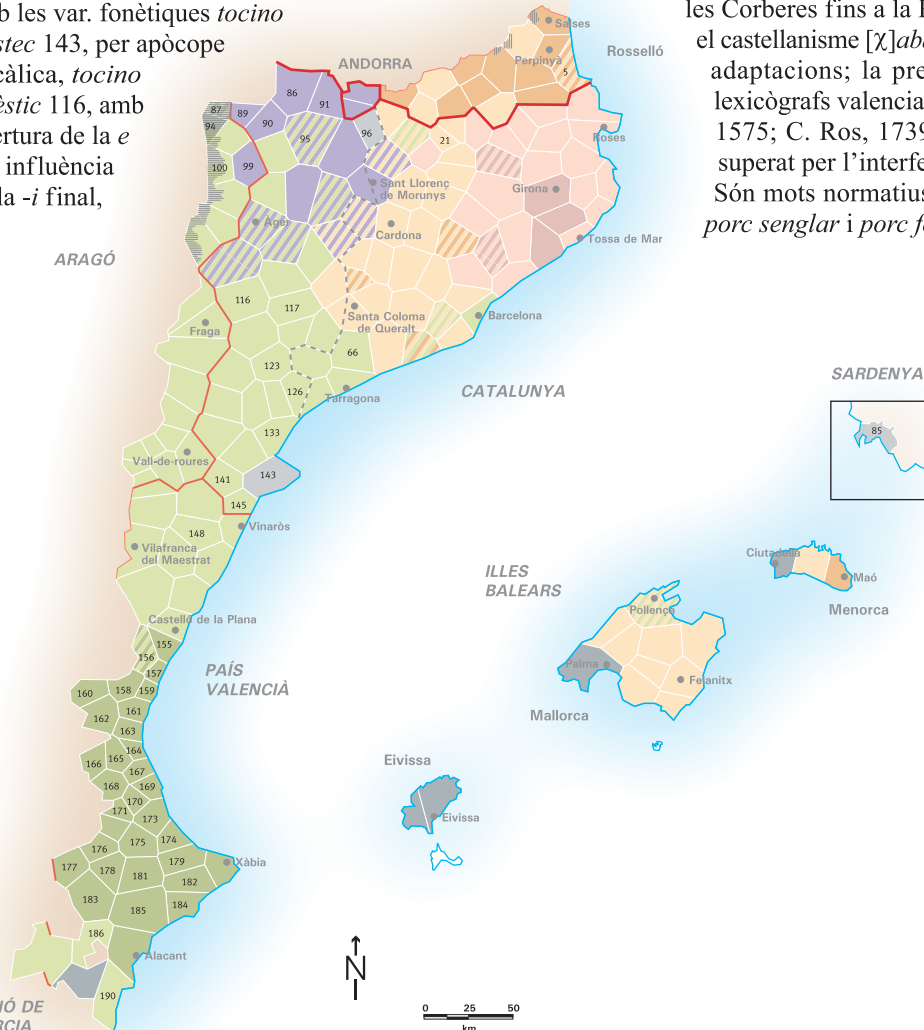
Altres mots de formació perifràstica afegeixen al nucli (*porc* o *tocino*) un adjectiu que denota el seu caràcter salvatge, selvàtic: *porc fer* (< FĒRUS ‘salvatge’, oposat a MANSUETUS ‘domèstic, domat’), *tocino f[e]r* 86, 89-91, 95, *tocino f[e]r* 99 (*tocino* ← cast. *tocino*, que en cat. ha passat a sinònim de ‘porc’; *fer* [< FĒRUS]); *tocino feréstec* (s. XIV) 145, der. de *fer* (< FĒRUS), amb una terminació induïda per AGRESTIS, SILVESTRIS, i també per DOMESTICUS, amb les var. fonètiques *tocino fréstec* 143, per apòcope vocàlica, *tocino feréstic* 116, amb obertura de la *e* per influència de la *-i* final,

com en *aramònic* (cf. Mascaró, 1984), *tocino frístic* 117, amb una rara assimilació a la *-i* final àtona; *porc salvatge* 5, 96 (< SĪLVATĪCU ‘propi del bosc’, der. de SILVA ‘bosc’, amb *a-* inicial per assimilació a la *a* tònica i per influència de la *l*).

Finalment, tenim [χ]*abali* (var. aragonesitzada [χ]*abalin* 87, 100, *cerdo* [χ]*abali* 190, *xino* [χ]*abali* 186 [< cast. *chino*, reducció de *cochino*]), pres del cast. on és d’origen àrab, i que és una adopció pròpia de parlants bilingües (com [χ]*odia*, [χ]*uicio*); però el mot, introduït en val. des del s. XVI, ha sofert adaptacions fòniques: 1) /χ/ → [k], a càrrec de parlants monolingües: [k]*abali* 66, 123, 126, 133, 141, 148, 156 (com *luco* ‘luxu’, *quefe* ‘cap’); 2) /χ/ → [dʒ], per un model de correspondència cast. [χ]*oven* > cat. val. [dʒ]*ove*: [dʒ]*abali*/[dʒ]*avali* o *porc* [dʒ]*abali*/*porc* [dʒ]*avali* 155, 173-175, 177-179, 181-184, *cerdo* [dʒ]*abali* 176, 185; i per apitxament de les formes anteriors: [tʃ]*abali* 165, 167, 169, 170 (Ros, 1770), [tʃ]*abalin* 87, 94, *porc* [tʃ]*abali* (Pla, 1880) 156-164, 166-169, 171. Per al tractament del fonema cast. /χ/ en manlleus del cat., veg. Veny 1994 i 2006 a.

El nom genuí (*porc*) *senglar* o *singlar*, ben documentat, i un altre de segurament tradicional, *porc fer*, atestat tardanament, es reparteixen gran part del domini mall., men., mentre que al sud de l’àrea peninsular que va de les Corberes fins a la Plana valenciana s’ha instal·lat el castellanisme [χ]*abali*, des del s. XVII, amb diverses adaptacions; la presència de (*porc*) *senglar* en lexicògrafs valencians (Resa, 1555 [1929]; O. Pou, 1575; C. Ros, 1739 i 1764) és indicatiu d’un estrat superat per l’interferit *jabali*.

Són mots normatius *senglar*, des del *DOrt*, 1917, *porc senglar* i *porc fer*, des del *DG_I*, 1932.

porc senglar	light orange
senglar	dark orange
porc singlar	yellow
singlar	orange
porc fer	purple
<i>jabali</i>	green
[χ] <i>abali</i>	light green
altres respostes	grey
sense resposta	dark grey